



Miljøministeriet  
Miljøstyrelsen

# Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Nedre Mølleådal og Jægersborg Dyrehave  
Natura 2000-område nr. 144  
Habitatområde H191 og H251

November 2022

Udgiver: Miljøstyrelsen  
Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland

Forsidefoto:  
Elle- og askeskov i Jægersborg Dyrehave  
Fotograf Peter Leth

ISBN: 978-87-7564-846-7

# Indhold

<b>1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 .....</b>	<b>4</b>
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer .....	5
1.2.1 Anden lovgivning .....	5
1.2.2 Andre relevante planer .....	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ .....	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet .....	10
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	10
1.4.2 Befolkningen .....	10
1.4.3 Menneskets sundhed .....	11
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer .....	11
1.4.5 Materielle goder og kulturarv .....	11
1.4.6 Landskab.....	11
1.4.7 Arter .....	12
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater .....	12
1.5 Eksisterende miljøproblemer .....	12
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området .....	13
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	13
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	13
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet .....	16
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	16
1.10 Overvågning .....	17

# 1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 144 Nedre Mølleådal og Jægersborg Dyrehave består af habitatområde nr. 191 Nedre Mølleådal og habitatområde nr. 251 Jægersborg Dyrehave.

Området er placeret mere end 15 km fra den danske grænse og rummer alene terrestriske naturtyper og søer, som ikke er geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet. Områdets udpegningsgrundlag rummer endvidere arten stellas mosskorpion, som vurderes kun at bevæge sig over korte afstande evt. med et insekt som vektor. En spredning over Øresund til Sverige anses for usandsynlig.

Det vurderes således, at Natura 2000-områdets indsatsprogram, som bl.a. rummer tiltag om hensigtsmæssig drift og pleje af naturtyper, om sikring af egnede levesteder for arter og om udlæg af urørt skov, udelukkende vil kunne påvirke lokalt, og derfor ikke har nogen grænseoverskridende påvirkning.

## 1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved at sikre en hensigtsmæssig pleje og hydrologi og ved at udvide arealet med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og gennem aftaler om udlægning af urørt skov.

Indsatsen beskrevet i planen medvirker ligeledes til at bekæmpe invasive arter, ligesom den bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for lokalbefolkningen i området.

Overordnet medvirker planen til, at arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

## 1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

### Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

### Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at:

- Sikre arealet af naturtyperne på udpegningsgrundlaget med særlig fokus på søtypen søbred med småarter (3130) og arealer med surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410) og hængesæk (7140) samt skovnaturtyperne bøg på muld (9130), bøg på mor (9110), egeblandskov (9160), elle- og askeskov (91E0) og skovbevokset tørvemose (91D0). Ved interessekonflikt prioriteres lysåbne naturtyper af høj kvalitet over etablering af ny skov.
- Sikre velegnede levesteder for arterne på udpegningsgrundlaget med særlig fokus på stellas mosskorpion.
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode spredningsmuligheder for naturtypenes karakteristiske og sjældne arter samt for arterne på udpegningsgrundlaget. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

### 1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

### 1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetoilet. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredskovpligtige arealer.

#### Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N144 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

#### Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

#### Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En

vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

#### Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

#### Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

#### Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af § 3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

### 1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

#### 1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Der er kortlagt ca. 180 ha *surt overdrev* (6230) i området. Cirka halvdelen af forekomsten er i god tilstand. Den gode naturtilstand skyldes bl.a. fravær af invasive arter og fravær af næring fra dyrkede naboarealer samt at vegetation har en passende variation af lave og høje græsser og urter samt sporadisk forekomst af vedplanter. De arealer som har moderat tilstand har typisk en lidt ringere tilstand på de nævnte parametre og en ringere artsrigdom.

Der er kortlagt ca. 35 ha *tidvis våd eng* (6410) i området. Det kortlagte areal er generelt i en god tilstand. Den gode tilstand skyldes især, at forekomsterne er græssede og upåvirkede af afvanding og invasive arter.

Områdets 3,2 ha *hængesæk* (7140) er generelt i god naturtilstand, hvilket især skyldes, at forekomsten ikke er påvirket af afvanding, er fri for invasive arter og har stor dækning af tørvemosser.

Cirka 2/3 af områdets 0,29 ha *kildevæld* (7220) er i ringe tilstand, hvilket især skyldes tilgroning med vedplanter og en lille artsrigdom.

Den primære skovnaturtype i området er *bøg på muld* (9130), men der findes også betydelige forekomster af *ege-blandskov* (9160) og *bøg på mor* (9110). Der er kortlagt 500 ha *bøg på muld* (9130), ca. 180 ha *ege-blandskov*, ca. 90 ha *bøg på mor* (9110), ca. 50 ha *elle- og askeskov* (91E0) og ca. 3,5 ha *skovbevokset tørvemose* (91D0). Områdets skovtyper har generelt væsentlige arealandele med et stort antal store træer.

Antallet af større stykker liggende dødt ved pr. ha er uanset skovtype mere end 6 stk. på ca. 25 % af forekomsterne. De resterende ca. 75 % har fra 0 til 5 stykker pr. ha. Eksempelvis er der på 200 ha *bøg på muld* (9130) færre end 1 stk. liggende dødt ved pr. ha. Antallet af større stykker stående dødt ved pr. ha er generelt under 6 stk. med undtagelse af *ege-blandskov* (9160) hvor ca. 10 % af forekomsten har mere end 6 stykker stående dødt ved pr. ha. Den overvejende del af skovforekomsterne har færre end 1 større stykke stående dødt pr. ha.

I den seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand generelt anføres, at der generelt mangler store træer og dødt ved i skovhabitatyper i Danmark.

I natura 2000-området er der kortlagt 22 småsøer fordelt på søtyperne *brunvandet sø* (3160) (1 stk.), *kransnålalge-sø* (3140) (5 stk.), *næringsrig sø* (3150) (12 stk.) og *søbred med småurter* (3130) (4 stk.). Generelt vurderes det, at områdets søer har en god eller høj naturtilstand, som skyldes, at søerne ligger lysåbent eventuelt med hjorteafgræssede bredder. Endvidere er der ingen eller minimal påvirkning fra jordbrug og næringsstofpåvirkningen er generelt relativt lav omend nogle vandhuller har en vis forekomst af trådalger, som indikerer en vis næringsstofbelastning.

I området findes der 7,6 km vandløb, der er omfattet af vandområdeplanen for Sjælland. Habitatnaturtypen *vandløb med vandplanter* (3260) er registreret på 5,2 km i Mølleåen.



Stellas mosskorpion og sumpvindelsnegl er på områdets udpegningsgrundlag, men der er ikke udviklet et tilstandsvurderingssystem for arternes levesteder.

Stellas mosskorpion har tidligere været fundet i området (2005), men blev ikke fundet ved de to seneste NOVANA-overvågninger i 2015 og 2018. Da arten, pga. sin lille størrelse og skjulte levevis i hule, gamle træer er meget vanskelig at registrere, er det Miljøstyrelsens vurdering, at det er sandsynligt, at Stellas Mosskorpion stadig findes i området.

Ifølge DCE's seneste NOVANA-afrapportering er bestandsudviklingen for Stellas mosskorpion i Danmark og Europa stort set ukendt, da det først er i de seneste årtier, man er blevet opmærksomme på artens eksistens. Overvågningen i NOVANA 2004-2005, 2008, 2012 og 2015 samt de forskellige løsfund siden 1985 har ikke endeligt afklaret udbredelsen af Stellas mosskorpion i Danmark. Efter den sidste overvågning i 2004-2005 blev det konkluderet, at arten meget vel kunne være udbredt over store dele af Sjælland, hvor der findes gamle skove med lang kontinuitet af ældre træer.

Sumpvindelsnegl blev overvåget ét sted i Natura-2000-området i perioden 2012-2014. I perioden 2018-2019 blev arten overvåget på to lokaliteter. Arten blev fundet ved alle overvågninger. Det er Miljøstyrelsens vurdering, at der ikke er væsentlige trusler mod sumpvindelsnegl, og at arten derfor fortsat vil kunne opretholde en bestand i området.

I den seneste NOVANA-afrapportering konkluderer DCE, at Sumpvindelsnegl er vidt udbredt i den kontinentale region i Danmark med relativt høje bestandstætheder på de fleste levesteder landet over. Det skønnes derfor, at der forekommer levedygtige bestande i det østlige Jylland og på Sjælland, Fyn og Lolland-Falster.

Der er kortlagt 15 mulige levesteder for stor vandsalamander i området. Hovedparten - 13 søer - har en god eller høj tilstand. De resterende to søer har moderat tilstand. Den gode eller høje tilstand skyldes overvejende at søernes bredder er uden væsentlig skyggevirkning. Søernes forekomst af trådalger er typisk sparsom eller helt fraværende. Endvidere er søerne typisk uden fraløb via rør eller grøfter og har en vis mængde ikke-skyggende skov og krat i omgivelserne omkring sig. Søer i moderat tilstand scorer generelt lavere på de nævnte tilstandsparametre. Yderligere forhold kan naturligvis indvirke på vandhullers tilstand som levested for stor vandsalamander.

Som eksempel på bemærkelsesværdige arter i området, som ikke er på udpegningsgrundlaget kan nævnes den rødlistede plante hartmans star (VU, sårbar) og krebsdyrene forårs damrokke og forårs fereje foruden en lang række svampearter så som egetunge (EN, truet), grov lakporesvamp (EN, truet), ege-ildporesvamp (EN, truet) og tilsvarende mange rødlistede billearter.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand og den hensigtsmæssige drift af en stor andel af naturarealerne og af vandhuller og levesteder for stor vandsalamander ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for at tilstanden af skovnaturtyper ikke forbedres i forhold til mængden af dødt, hvorved livsbetingelserne for bl.a. en række vedboende biller og svampe ikke forbedres. Ligeledes er der risiko for at bestanden af stellas mosskorpion ikke sikres og, at bevaringsstatus for arten forringes på biogeografisk niveau. Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikerer man generelt at miste et løft af områdets biologiske mangfoldighed og kvaliteten af levesteder for arter.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikerer man endvidere, at der ikke opnås mulighed for større naturoplevelser for befolkningen i området. Sekundært kan en positiv indvirkning på befolkningens sundhed herved mistes.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres, særligt hvad angår udlæg af urørt skov, reducerer man desuden sandsynligheden for at områdets tilgængelighed ændres pga. fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres, risikerer man endvidere at miste en potentiel CO<sub>2</sub>-bindende effekt som følge af etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi på naturarealer.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikerer man endvidere, at ændringer af landskabet som følge af udlæg af urørt skov eller andre skovnaturtypebevarende tiltag, som kan ændre skovens struktur, udebliver.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres, vil der ikke være nogen potentiel risiko for påvirkning af kulturarv ved f. eks. ændret betrædning fra græssende dyr.

## 1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

### 1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Sikring af en hensigtsmæssig drift af de lysåbne naturtyper (herunder bl.a. *surt overdrev* (6230) og *tidvis våd eng* (6410)) vil sikre disse naturtypers karakteristiske flora og fauna. Det vil også fastholde god tilstand for søtypen *søbred med småarter* (3130) og gode livsbetingelser for små amfibiske plantearter som vandportulak, børste-kogleaks, svømmende sumpskærm, nåle-sumpstrå samt smådyr som forårs fereje og forårs damrokke.

Udlægning af urørt skov kan bl.a. skabe mere dødt ved og forbedre skovnaturtypernes bevaringstilstand. Det kan endvidere forbedre livsbetingelserne for en række skovtilknyttede arter af navnlig svampe, biller og stellas mosskorpion.

### 1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N144 Nedre Mølleådal og Jægersborg Dyrehave er beliggende i Lyngby-Taarbæk og Rudersdal Kommuner, der har et indbyggertal på i alt ca. 114.000. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.

Planen indeholder desuden en mulig indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov kan medføre en ændret tilgængelighed af områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger. Udlægning af urørt skov vurderes samtidig at give befolkningen mulighed for mere spændende naturoplevelser.

### 1.4.3 Menneskets sundhed

Natura 2000-områder er særdeles velbesøgt hele året til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring, løb og ridning mv., som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand, og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.

### 1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Udlægning af urørt skov med etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi vurderes at kunne stimulere mosedannelse og herved fremme en vis tilbageholdelse af CO<sub>2</sub> i mosetørv. Det vurderes derudover ikke, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram vil have nogen væsentlig indflydelse på jordbund, luftkvalitet eller klima i området.

### 1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsatsprogram omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Endvidere omfatter det hensigtsmæssig forvaltning af levesteder for de udpegede arter.

I forhold til kulturarv er der i Natura 2000-område nr. 144 en del fredede fortidsminder, herunder især mange rundhøje. I området findes også kulturarvsarealer med bl.a. gamle dyrkningssystemer o. lign. Planens indsatser om pleje og mulig udlægning af urørt skov vurderes at kunne påvirke kulturarv i form af f.eks. ændret betrædning fra græssende dyr. Planens indsatser vurderes dog ikke ville få væsentlig betydning for områdets kulturarealer herunder adgangen til disse.

Ved etablering af urørt skov vil udbuddet af certificeret træ fra de udpegede arealer bortfalde.

### 1.4.6 Landskab

Jægersborg Dyrehave har været kongeligt jagt og vildtreservat i flere århundreder. Siden midten af 1800-tallet har Jægersborg Dyrehave haft nogenlunde den udstrækning, den har i dag. Størstedelen af Jægersborg Dyrehaves lysåbne områder er overdrev, enge og græsningsskov med lang kontinuitet og mange gamle træer.

Dyrehaven afgræsses af då-, kron- og sikavildt og har trods sin bynære beliggenhed og den store rekreative udnyttelse bevaret en meget stor værdi som naturlokalitet. Store dele af naturværdierne er skabt inden for de sidste 300-400 år gennem en kulturbetinget drift, og bevaringen af værdierne er til dels afhængig af fastholdelse af disse driftsformer.

En helt speciel forudsætning for området er plantningshistorien. Bevoksningerne vi oplever i dag består derfor af enkelte rester af skov plantet før 1669 (primært gamle ege) og en blandingsskov af bøg og eg fra perioden 1750-1774. Det betyder, at de yngste af de gamle træer er over 230 år gamle. Først omkring 1920 blev der igangsat nyplantning for at sikre afløsning for de gamle træer. Forryngelsesrytmen er i dag fastsat til 1,8 ha om året, hvilket svarer til forfaldstempoet i de gamle plantninger.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov eller laves andre skovnaturtypebevarende tiltag.

### 1.4.7 Arter

Dette Natura 2000-område rummer levesteder for stellas mosskorpion, stor vandsalamander og sumpvindelsnegl, som er på udpegningsgrundlaget. Området rummer endvidere forekomster af bemærkelsesværdige arter som de sjældne smådyr forårsdamrokke og forårsfereje samt planterne vandportulak, nåle-sumpstrå og børste-kogleaks, som alle er karakteristiske for søtypen "søbred med småurter". Endvidere findes en lille forekomst af den rødlistede moseplante kølle-star. I kraft af en rig forekomst af gamle træer og dødt ved er området desuden værdifuld for mange vedboende svampe og trælevende biller, herunder Europas største bille eghjort, som blev genudsat i området i 2013 efter mere end 100 års fravær.

Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes at kunne påvirke områdets levesteder for arter på udpegningsgrundlaget samt på ovennævnte særligt bemærkelsesværdige arter og andre arter herunder Bilag IV-arter, fordi planen indeholder indsatser til forbedring af tilstanden af habitatnaturtyper og levesteder for habitatarter.

### 1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Arealerne langs Mølleådalene er omfattet af en fredning fra 2001, som primært skal sikre områdets kulturhistoriske og landskabelige værdier. Fredningen forhindrer således som hovedregel yderligere beplantning, terrænændringer og bebyggelser mv. med mindre der er tale om foranstaltninger, der udføres som led i en plejeplan til forbedring af f. eks. naturhistoriske værdier.

Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes ikke at ville være i modstrid med indholdet af fredningen langs Mølleåen.

## 1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatyper. Begge disse forhold antyder, at skovenes biologiske tilstand er truet af skovdrift.

I området er der på en betydelig del af arealet af skovnaturtyperne konstateret under 1 stykke stående eller liggende dødt ved pr. ha.

Der er i øvrigt ikke registreret væsentlige trusler mod hverken naturtyper eller arter i området.

### 1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planens indsats om udlægning af urørt skov forventes at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe (herunder stellas mosskorpion).

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser, der kan forværre eller forbedre depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Planen indeholder heller ikke konkrete indsatser til at modvirke evt. næringstofpåvirkning til søer og vandløb af spildevandsudledninger og udvaskning fra landsarealer. Indsatskrav for vandkvaliteten håndteres gennem vandområdeplanerne.

## 1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU-lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

## 1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundslande har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Natura 2000-

			<p>område N144, Nedre Mølleådal og Jægersborg Dyrehave, vil Natura 2000-planen gennem hensigtsmæssig drift medvirke til at sikre lysåbne naturtypers karakteristiske flora og fauna eller sikre gode betingelser for en genindvandring og etablering af denne. Dette vil også kunne gavne arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.</p> <p>Friholdelse af skovarealer for skovdrift (urørt skov) kan bl.a. skabe mere dødt ved og forbedre skovnaturtypernes bevaringstilstand. Det kan endvidere forbedre livsbetingelserne for en række skovtilknyttede arter af navnlig svampe og biller.</p>
Befolkningen	X		<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.</p> <p>Udlægning af urørt skov kan medføre en ændret tilgængelighed til områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger. Disse ændringer vurderes samtidig at give befolkningen mulighed for mere spændende naturoplevelser.</p>
Menneskers sundhed	X		<p>Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.</p>
Jordbund		X	<p>Det vurderes at realisering af natura 2000-planens ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på jordbunden i området.</p>
Vand		X	<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandplanerne.</p>
Luft		X	<p>Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.</p>

Klimatiske faktorer	X		Udlægning af urørt skov med etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi vurderes at kunne stimulere mosedannelse og herved fremme en vis tilbageholdelse af CO <sub>2</sub> i mosetørv. Det vurderes derudover ikke, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram vil have nogen væsentlig indflydelse på klimatiske faktorer i området.
Materielle goder		X	<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet at realisering af indsatsprogrammet i ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger.</p> <p>Da kommerciel skovdrift ophører, hvis dele af området udlægges til urørt skov og formålet bliver at fremme biodiversitet, vil udbuddet af certificeret træ fra de udpegede arealer bortfalde.</p> <p>Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".</p>
Landskab	X		Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov eller laves andre skovnaturtypebevarende tiltag.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.	X		<p>I forhold til kulturarv er der i Natura 2000-område nr. 144 en del fredede fortidsminder, herunder især mange rundhøje. I området findes også kulturarvsarealer med bl.a. gamle dyrkningssystemer o. lign.</p> <p>Planens indsatser om pleje og mulig udlægning af urørt skov vurderes potentielt at kunne påvirke kulturarv i form af f.eks. ændret betrædning fra græssende dyr. Der vurderes ikke at ske væsentlige ændringer i adgangen til kulturarealer.</p> <p>Øvrig kulturarv så som bygninger og arkitektur o.l. med betydning for lokalbefolkningen vurderes ikke at kunne blive væsentligt påvirkede af Natura 2000-planens indsatsprogram.</p>
Arter	X		Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes at kunne påvirke områdets levesteder for arter på udpegningsgrundlaget samt på andre arter herunder Bilag IV-arter, fordi planen indeholder indsatser til forbedring af tilstanden af habitatnaturtyper og levesteder for habitatarter.
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes ikke at ville være i modstrid med indholdet af fredningen langs

			Mølleåen, idet fredningens primære formål er at sikre områdets landskabelige og kulturhistoriske værdier og, at disse ikke vurderes at blive berørt mærkbart indenfor fredningen.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på områdets udpegningsgrundlag.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

## 1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planen har fokus på sikring eller forbedring af den eksisterende udpegede natur i området. Planens indsats i den retning vil potentielt kunne resultere i ændringer i områdets tilgængelighed for befolkningen. Indsats om pleje af eksisterende natur, samt udlægning af landbrugsarealer til natur vil ske efter aftaler mellem lodsejer og kommune og med økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Planen indeholder endvidere en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året, hvor jordbunden kan være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje og stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer der eventuelt udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

## 1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for at prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsats. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. at præsentere data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsats mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.



Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Forslag til Natura 2000-planen for N144 Nedre Mølleådal og Jægersborg Dyrehave planlægges gennemført en særlig indsats for at forbedre tilstanden af områdets skovnaturtyper herunder at sikre mere dødt ved og en for skovnaturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Et traditionel stort antal græssende hjortevildt i Jægersborg Dyrehave har betydet og betyder, at der ikke sker en naturlig skovforyngelse. Det resulterer i, at skovbevoksninger – typisk bøg på muld (9130) - på lang sigt forfalder, hvorved skovnatur overgår til lysåben natur - typisk surt overdrev (6230) - og det samlede skovareal gradvis reduceres. For at modvirke denne udvikling og opretholde et nogenlunde stabilt skovareal, skal der løbende etableres skov på en lille andel af områdets sure overdrev (6230). I udvælgelsen af nye tilplantningsområder prioriteres i planen arealer med veludviklet, artsrigt surt overdrev (6230) over skovetablering.

## 1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.



## Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Nedre Mølleådal og Jægersborg Dyrehave (nr. 144). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.



Miljøstyrelsen  
Tolderundsvej 5  
5000 Odense C

[www.mst.dk](http://www.mst.dk)